

Література

1. Цивільний кодекс України : наук.-практ. комент. / Є. О. Харитонов, В. В. Завальнюк, І. М. Кучеренко та ін. ; за заг. ред. Є. О. Харитонova, Н. Ю. Голубєвої. – 7-е вид. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2011. – 1216 с.
2. Цивільне право України : курс лекцій : у 6 т. / Р. Б. Шишка, О. Л. Зайцев, Є. О. Мічурін та ін.; за ред. Р. Б. Шишки та В. А. Кройтера. – 2-ге вид. – Х. : Еспада, 2008. – Т. 1. – 680 с.
3. Беяневич О. А. Господарський договір та способийогоукладання : навч. посіб. – К., 2002. – 279 с.
4. Бєрвєно С. М. Проблємидоговірнoгo права України : моногр. – К., 2006. – 392 с.
5. Підприємницьке право : підруч. / за ред. О. В. Старцева. – 2-е вид., переробл. і допов. – К., 2005. – 600 с.
6. Садиков О. Н. Недействительные и несостоявшиеся сделки // Юридический мир. – 2000. – № 6. – С. 7-11.

Марія Миколaївна Проценко – студентка II курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Наталія Олександрівна Горобець** – професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМАТИКА ЕЛЕКТРОННОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ

Однією із форм створення, накопичення і обміну інформацією є система електронного документообігу. Тому актуальним завданням в Україні є розвиток інфраструктури електронного документообігу. З розвитком електронного документообігу та переходом на використання електронного цифрового підпису поступово електронний договір займає гідне місце серед форм цивільних договорів та завдяки своїм особливостям формується нормативна база для його регулювання та судової практики з проблем правозастосування. Електронний договір визначає як домовленість двох або більше сторін, спрямовану на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, оформлену в електронній формі, тобто дистанційно із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем (ст. 3 Закону «Про електронну комерцію»). Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Згідно зі ст. 639 Цивільного кодексу України договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не

встановлені законом. Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо законом ця форма для даного виду договорів не вимагалася.

У рішенні Вищого господарського суду по справі № 910/361/14 від 09.11.2017 була сформована позиція стосовно того, яким чином клієнт вважається таким, що погодився з умовами договору в електронному вигляді шляхом приєднання і коли договір вважається підписаним електронним цифровим підписом. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку. Використання при вчиненні правочинів факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного, електронного або іншого копіювання, електронного підпису або іншого аналога власноручного підпису допускається у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідного аналога їхніх власноручних підписів (ст. 207 Цивільного кодексу України).

Інструментом, що дозволяє створити правові основи для електронного документообігу (у тому числі в мережі Інтернет) є електронний цифровий підпис. Порядок і організація електронного документообігу, а також правовий статус і відносини з використання електронного цифрового підпису сьогодні в Україні регламентуються Законами України «Про електронний цифровий підпис» та «Про електронні документи та електронний документообіг», а також рядом нормативно-правових актів, прийнятих на їхнє виконання. Разом з тим, існують серйозні проблеми впровадження електронного документообігу в повному обсязі: 1) неузгодженість українського законодавства з міжнародним у сфері електронного документообігу, відставання розробки підзаконних нормативно-правових актів. Наприклад, Закон України «Про електронний цифровий підпис» не відповідає європейським вимогам. Відсутність чіткого визначення понятійно-категоріального апарату щодо властивостей та можливостей електронного підпису («посилений електронний підпис», «кваліфікований цифровий підпис» тощо), як основного реквізиту електронного документа, ускладнює процес якісного впровадження СЕД (систем електронного документообігу); 2) не доопрацювання нормативної бази у питанні надання електронному документу як об'єкту електронного документообігу юридичної сили. Електронний документ має юридичну силу лише за наявності обов'язкових реквізитів, наявність яких є підставою для обліку такого документа. Проте переліку таких реквізитів, окрім електронного підпису у

базових нормативних актах не наведено; 3) проблема захисту та довгострокового зберігання електронних документів у архівах, підтримка їх в актуальному стані та забезпечення доступу до них. По-перше, варто звернути увагу на питання, пов'язані з розмежуванням прав доступу користувачів до інформації. Наприклад, працівник, що працює на ділянці занесення в програму даних про надходження запитів від громадян, не повинен мати можливості ознайомлюватися з інформацією, робота з якою не передбачена його посадовими обов'язками. По-друге, необхідно забезпечувати захист електронного документа і його реквізитів від випадкових чи навмисних змін у документі після його формування і набрання юридичної сили, а також захист електронного документа під час його зберігання в електронному архіві;

4) проблема укладання договорів публічної оферти складають як питання, що стосуються законодавства, так і практичні помилки з боку сторін такої угоди (найчастіше зі сторони оферента). Удосконалення законодавства у даному разі неможна вважати єдиним механізмом вирішення наведених складнощів укладання вищезазначеного різновиду угод, адже підвищення правової освіченості серед представників бізнесу також має місце [1].

Загальноновизнаним фактом на сьогодні є те, що електронний договір юридично уже існує, хоча зрозуміло, що до повноцінного та досконалого юридичного інструменту йому ще треба пройти шлях юридичного застосування. Застосування суб'єктами господарювання електронного договору як зручної форми договірної права формує судову практику, що в свою чергу дозволить виявити проблемні питання практики застосування електронних договорів та пошуку можливих варіантів їх вирішення.

Література

1. Венгрияк Х. Судова практика: коли електронний договір може виявитися не підписаним [Електронний договір] / Х. Венгрияк // – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/kvengrinyak/article/29583.aspx>.

*Дмитро Олексійович Тищенко – студент II курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Яна Михайлівна Садикова – доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент*

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Зарубіжний досвід багатьох країн у сфері виконання судових рішень може стати основою для дослідження реформи виконавчого провадження.